

ZAKŁAD ANTROPOLOGII

Kierownik: od 1921/22 - 1939 (oraz 1945-1947) prof. dr A. Wrzosek.¹

Samodzielni pracownicy nauki: Prof. dr M. Stefanowska, profesorowie (wówczas docenci): dr M. Ćwirko-Godycki, dr E. Stołyhowa, dr K. Stojanowski.²

**PROF. FIZJOLOGII UKŁADU NERWOWEGO,
DR NAUK PRZYRODNICZYCH MICHALINA STEFANOWSKA**
(20 XI 1855 - 15 XII 1942)

---

¹ Materiały dot. prof. dr A. Wrzosek na s. 220.

² Materiały dot. prof. dr K. Stojanowskiego na s. 303.

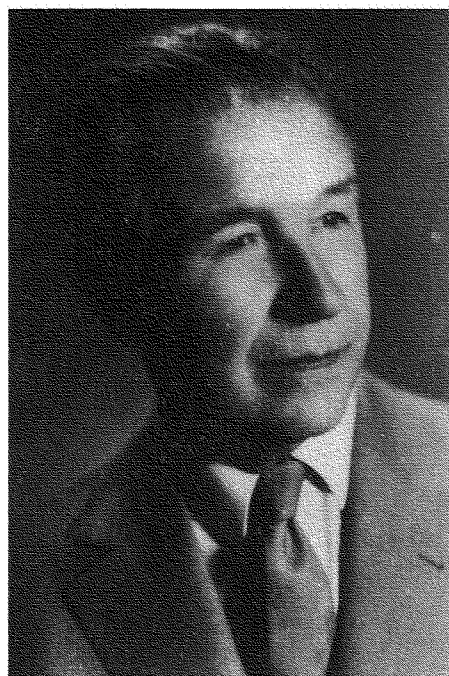
W r. 1903 habilitowana jako docent prywatny w Genewie, w r. 1922 habilitowana jako docent fizjologii układu nerwowego w UP. Pracuje w Zakładzie od 1921 roku na stanowisku asystenta, prowadzi wykłady. W r. 1923 mianowana profesorem tyt. fizjologii, przechodzi na stanowisko adiunkta do Z. Fizjologii. (W czasie wojny mieszka w Krakowie, gdzie umiera w bardzo ciężkich warunkach materialnych).

Piśmiennictwo:

M. S., docentka fizjologii układu nerwowego i fizjologii zmysłów. W: Uniwersytet Poznański w pierwszych latach... Pozn. 1924 s. 306-310, spis prac; Ćwirko-Godycki M.: Piętnastolecie Zakładu Antropologii Wydz. Lekarskiego w UP (1921-1935). - Prz. Antrop. 9: 1935 1-4 s. 1-23; [Wrzosek A.] M. S. - Spraw. PTPN za r. 1945 1 i 2 kwart. 1946 13: 1947 1 s. 143-144.; Kubiczko J.: M. S. - Szk. Spec. 29 : 1968 2 s. 127-134; Radziszewska W.: Jeszcze jedna rocznica w historii szkolnictwa specjalnego dla dzieci umysłowo upośledzonych w Warszawie (lata 1917-1922). - Szk. Spec. 29: 1968 2 s. 134-147.

PROF. ANTROPOLOGII, DR WSZECH NAUK LEKARSKICH
MICHAŁ ĆWIRKO-GODYCKI
(ur. 5 II 1901)

Od r. 1923 pracuje w Zakładzie na stanowisku asystenta, w r. 1931 habilitowany. (W r. 1945 mianowany prof. tyt., w r. 1955 - prof. nadzw. Kieruje Z. Antropologii Wydz. Mat.-Przyr. UP, od r. 1966-1971. Rektor WSWF w Poznaniu, w latach 1956/57 - 1964/65. Emerytowany w r. 1971).

Piśmiennictwo:

Ćwirko-Godycki M.: Piętnastolecie Zakładu Antropologii Wydz. Lek. UP (1921-1935). - *Prz. Antrop.* 9:1935 1-4 s. 1-33, il., spis prac prof. A. Wrzosa i M. Ćwirko-Godyckiego; Wrzosek A.: M. Ćw.-G. rozprawa o życiu i działalności naukowej Izydora Kopernickiego. - *Prz. Antrop.* 20:1954 s. 735-744; M. Ć.-G. W: *Kronika UP za lata akad. 1954/55.* Pozn. 1958 s. 623-624; Ćw. Godycki M.: *Ośrodek Poznański. Sto lat antropologii polskiej.* Wrocław 1958 ss. 59, tabl. 2. *Materiały i Prace Antropologiczne PAN* nr 39; Dzierżykraj-Rogulski T.: *Zasługi prof. dr M. Ćw.-G. dla antropologii.* - *Prz. Antrop.* 39: 1973 s. 239-242; Malinowski A.: *Zasługi i działalność naukowa prof. dra M. Ćw.-G. dla Zakładu Antropologii Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.* - *Prz. Antrop.* 39: 1973 2 s. 242-244; Drozdowski Z.: *Działalność prof. dr M. Ćw.-G. w Poznańskiej Uczelni Wychowania Fizycznego.* - *Prz. Antrop.* 39:1973 2 s. 244-248; Godycki M.: *Bibliografia prac i artykułów prof. dr M. Ćw.-G.* - *Prz. Antrop.* 39: 1973 2 s. 249-255; Łoza s. 212; Peretiatkowicz s. 37.

PROF. ANTROPOLOGII, DR. FIL. EUGENIA STOŁYHWOWA
(7 XI 1894 - 12 XII 1965)

W 1934 r. habilitowana w UP, wykłada antropologię w r. akad. 1934/35. Następnie przenosi się do Krakowa, do Zakł. Antropologii UJ. (W r. 1951 mianowana prof. tyt., w 1954 - prof. nadzw., a w 1963 - profesorem zw. UJ).

Piśmiennictwo:

Kronika UP za r. szk. 1933/34. Pozn. 1935 s. 289-291, spis prac; Reicher M.: Wspomnienie o Kazimierzu i Eugenii Stołyhwach. - Folia Morph. (Warsz.) 29: 1970 2 s. 121-128, portr.; Reicher M.: In memory of Kasmir and Eugenia Stołyhwo. - Folia Morph. (Warsz.) 29:1970 2 s. 105-113, portr.; Archiwum AMP teczka nr 1/148.

BIBLIOGRAFIA PUBLIKACJI

Rok 1922

WRZOSEK ADAM

1. Serbowie. Materiały antropologiczne zebrane w latach 1914-1918. Cz. I. - Wiad. Antropol. T. 1 z. 1 s. 3-29, il., Rés. Odb. Pozn. 28 s., il.

Rok 1925

WRZOSEK ADAM

PRACE EDYTORSKIE I REDAKCYJNE

2. Izydor Kopernicki. Notatka autobiograficzna. Wydał i wstępem zaopatrzył ... - Arch. Hist. Filoz. Med. T. 3 z. 2 s. 258-261.

3. Izydora Kopernickiego program wykładów antropologii. Wydał ... - Tamże, s. 262-265, Rés. s. 316.

4. Projekt Izydora Kopernickiego urządzenia zakładu antropologii na Wydziale Lekarskim w Uniwersytecie Jagiellońskim. Wydał w setną rocznicę urodzin Izydora Kopernickiego ... - Tamże, s. 266-273.

Rok 1926

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

5. La couleur des yeux, des cheveux, de la peau et l'indice céphalique chez les écoliers de Poznanie. W: Institut International d'Anthropologie. II Session. Prague, 14-21 Septembre 1924. Paris, s. 158-159.*

6. Półwiekowy jubileusz Szkoły Antropologicznej w Paryżu. - Prz. Antrop. T. 1 z. 4 s. 201-205.

7. Rośnięcie głowy w świetle niektórych pomiarów antropometrycznych u dzieci poznańskich. - Prz. Antrop. T. 1 z. 3 s. 113-121, tab., bibliogr., Rés. s. 156-157.

8. Zakład Antropologii Wydziału Lekarskiego w Uniwersytecie Poznańskim. - Tamże, s. 146-151.

WRZOSEK ADAM

9. Asymétrie de la largeur de la paume de la main chez l'enfant polonais. Contribution á l'étude de l'asymétrie normale des extrémités chez l'homme. W: Institut International d'Anthropologie. II Session. Prague, 14-21 Septembre 1924. Paris, s. 113-114.*

10. Asymetria twarzy. W: Księga pamiątkowa XII Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich w r. 1925. Warsz. s. 193.

11. Częstość tętna u ludzi zdrowych. - Prz. Antrop. T. 1 z. 1 s. 32-33, tab.; z. 2 s. 91-95, tab., Rés. s. 112.

12. Jubileusz profesora Juljana Talko-Hrynecwicza. - Arch. Hist. Filoz. Med. T. 5 z. 1 s. 153-154.

13. Julian Talko-Hrynecwic. (Sylwetka jubileuszowa). - Prz. Antrop. T. 1 z. 2 s. 59-73, spis prac Juljana Talko-Hrynecwicza z zakresu nauk antropologicznych + tabl. 1, portr., bibliogr. s. 73-79, Rés. s. 110-111.

14. Obchód jubileuszu profesora Juljana Talko-Hrynecwicza. - Prz. Antrop. T. 1 z. 3 s. 153-155.

15. Pomiary ciepłoty ciała u młodzieży szkolnej. W: Księga pamiątkowa XII Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich w r. 1925. Warsz. s. 192-193.

16. „Przegląd Antropologiczny”. - Now. Lek. R. 38 Nr prospektowy, 3 s.

17. Spostrzeżenia nad ciepłotą ciała ludzkiego w różnych okresach życia i nad stosunkiem jej do tętna, wzrostu oraz barwy włosów i oczu. - Prz. Antrop. T. 1 z. 3 s. 128-137, tab.; z. 4 s. 172-194, tab., Rés. s. 211-212.

18. Zadania współczesnej antropologii. - Prz. Antrop. T. 1 z. 1 s. 3-13. Rés. s. 55.

19. Zakład Antropologii w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. - Prz. Antrop. T. 1 z. 2 s. 107-109.

20. Znaczenie antropologii w studjach medycznych i rola jej w rozwoju fizjologii oraz patologii. W: Księga pamiątkowa XII Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich w r. 1925. Warsz. s. 283.

Rok 1927

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

21. Kongres naukowy z sekcją antropologiczną w Afryce Północnej. - Prz. Antrop. T. 2 z. 2 s. 79.

22. Krótka wiadomość o stanie antropologii we Włoszech. - Tamże, s. 77-79.

23. Sprawozdanie z III Kongresu Międzynarodowego Instytutu Antropologii, który odbył się w Amsterdampie w dn. 20-29 września 1927 r., ze szczególnym uwzględnieniem sekcji antropologii morfologicznej i funkcjonalnej. - Prz. Antrop. T. 2 z. 3 s. 111-118.

24. Stan nauczania antropologii we Francji. - Prz. Antrop. T. 2 z. 1 s. 35-36.

MARCHWICKI IRENEUSZ

25. Obwody ramienia i przedramienia oraz asymetria ich u chłopców polskich w wieku 9 do 19 lat. - Prz. Antrop. T. 2 z. 2 s. 61-66.

STABROWSKI JERZY

26. ..., SINIECKI WIADYSŁAW: Wzrost uczniów szkół w Poznaniu w latach 1922-1924. - Prz. Antrop. T. 2 z. 1 s. 19-26, tab., bibliogr., Rés. s. 42.

TALKO-HRYNCEWICZ JULIAN

27. ..., WRZOSEK ADAM: „Czaszka Jana Kochanowskiego” w Muzeum X.X. Czartoryskich w Krakowie. (Notatka antropologiczna). - Tamże, s. 1-9, il., Rés. s. 41.

WOLIŃSKA TERESA

28. ..., PRUSKA HALINA: Obwody podudzia oraz długość i szerokość stopy u uczniów i uczennic szkół poznańskich ze szczególnym uwzględnieniem asymetrii tych pomiarów. - Prz. Antrop. T. 2 z. 4 s. 130-140.

WRZOSEK ADAM

29. Asymetria twarzy. - Tamże, s. 123-130, il., Rés. s. 155-156.

30. Konserwowanie zwłok ludzkich w celach antropologicznych. - Prz. Antrop. T. 2 z. 3 s. 83-91, il., Rés. s. 121.

31. O szczątkach Chrobrego. (Według odczytu wygłoszonego na Walnym Zebraniu Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w Poznaniu dnia 12 lutego 1927 roku). - *Prz. Antrop.* T. 2 z. 2 s. 43-50, il., Rés. s. 81.

32. Pierwszy Zjazd Prehistoryków Polskich w Poznaniu 1927 r. - *Tamże*, s. 79-80.

Rok 1928

ĆWIRKO-GODYCKI JULIAN

33. Pojęcie typu, jako obrazu przestrzeni wielowymiarowej. - *Prz. Antrop.* T. 3 z. 3-4 s. 127-134, Rés. s. 157.

34. ..., SKOKOWSKI BOLESŁAW: Wzrost młodzieży szkolnej w latach 1922-1927. - *Prz. Antrop.* T. 3 z. 1-2 s. 45-53, tab., Rés. s. 79-80.

Toż - *Antropologie*, T. 6 nr 1 s. 77-80.*

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

35. Antropologia w Hiszpanji. - *Prz. Antrop.* T. 3 z. 3-4 s. 150-151.

36. Étude sur la ligne temporale. W: Institut International d'Anthropologie. III Session, Amsterdam 1927. Paris, s. 139-143.

37. Influence des muscles masticateurs sur la morphologie crânienne. - *Rev. Anthropol.* T. 38 nr 4-6 s. 140-168.*

38. Linje skroniowe pod względem antropologicznym. - *Prz. Antrop.* T. 3 z. 3-4 s. 106-118, il., tab., bibliogr., Rés. s. 155-156.

GOC HENRYK

39. ..., WITASZEK FRANCISZEK: Listewki skórne na palcach dzieci i dorosłych. - *Prz. Antrop.* T. 3 z. 3-4 s. 97-106.

GORDZIAŁKOWSKI HENRYK

40. Przypadek sześciopalcowych rąk u Murzyna. - *Tamże*, s. 134-135, il., Rés. s. 157.

WRZOSEK ADAM

41. Antropologiczna metoda badania grobów ciałałpalnych. - *Tamże*, s. 119-126, Rés. s. 156-157.

42. Comment organiser et stimuler l'étude anthropologique des populations et l'enseignement dans les universités et les écoles supérieures. W: Institut International d'Anthropologie. III Session, Amsterdam 1927. Paris, s. 84-86.*

43. Conservation des cadavres humaines pour les buts anthropologiques. - Tamże, s. 78-81.*

44. Fałda mongolska u dzieci i młodzieży szkół poznańskich. - Prz. Antrop. T. 3 z. 1-2 s. 53-59, tab., Rés. s. 80.

45. Kilka uwag o czaszce Słowackiego, zwłaszcza o jej asymetrii. - Tamże, s. 41-45, Rés. s. 79.

46. L'asymetrie du visage. W: Institut International d'Anthropologie. III Session, Amsterdam 1927, Paris s. 185-187.*

47. La bride mongole chez enfants et la jeunesse des écoles de Poznań. - Anthropologie T. 6 nr 1 s. 23-27.* Odb. Praha.

Toż - Bull. Soc. Etude Form. Humaines T. 6 nr 3-4 s. 502-506.*

48. L'évolution de l'Anthropologie en Pologne au XIX-e siècle. - Rev. Anthropol. T. 38 nr 7-9 s. 217-221.*

49. Śp. Prof. Zygmunt Zaborowski. (1851-1928). - Prz. Antrop. T. 3 z. 1-2 s. 77.

50. Température du corps chez les enfants et les adultes. Contribution à l'anthropologie. W: Institut International d'Anthropologie. III Session, Amsterdam 1927. Paris.*

51. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Éclats de silex taillés des sépultures de l'âge du bronze en Pologne. - Tamże, s. 374-376.*

52. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Le cimetière de Laski (Pologne), l'âge du bronze. - Tamże, s. 372-374.*

53. ..., ĆWIRKO-GODYCKI-MICHAŁ: Note préliminaire sur la caractéristique anthropologique des enfants Kachoubes. - Tamże, s. 231-234.*

Rok 1929

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

54. Profesor Ludwik Józef Capitan. [Wspom. pośm.]. - Prz. Antrop. T. 4 z. 1-2 s. 60-61.

55. Sprawozdanie z IV Kongresu międzynarodowego Instytutu Antropologii. - Prz. Antrop. T. 4. z. 3-4 s. 138-142.

56. Zastosowanie sadzy do odbijania listewek skórnych palców. - Prz. Antrop. T. 4 z. 1-2 s. 27-28, il., Rés. s. 67.

GORDZIAŁKOWSKI HENRYK

57. Fałda mongolska u Murzynów Centralnej Afryki. (Kongo Belgijskie). - Prz. Antrop. T. 4 z. 3-4 s. 109-113, il., tab., bibliogr., Rés. s. 154-155.

MADZIARSKA-LANGER GIZELA

58. O bruzdach poprzecznych szkliwa zębowego, odmianie morfologicznej hypoplazji szkliwa. - Tamże, s. 85-94, il., Rés. s. 153.

TOMASZEWSKI WIKTOR

59. Stosunek typów antropologicznych do konstytucjonalnych. - Tamże, s. 94-104, bibliogr., Rés. s. 153-154.

WRZOSEK ADAM

60. Asymetria chodu ludzkiego. (Rzecz wygłoszona 28 września 1929 r. w Wilnie na II Zjeździe Polskiego Towarzystwa Anatomiczno-Zoologicznego, będącym sekcją anatomji, zoologii i antropologii XIII Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich). - Prz. Antrop. T. 4 z. 1-2 s. 29-35, tab., Rés. s. 67-68.

61. Notatka o szczytkach hetmana Stefana Czarnieckiego, znajdujących się w Muzeum X.X. Czartoryskich w Krakowie. - Prz. Antrop. T. 4 z. 3-4 s. 114-115, il., Rés. s. 155.

62. Śp. Juljan Ćwirko-Godycki. [Wspom. pośm.]. - Tamże, s. 146-149.

63. Uwagi o rozwoju antropologii w Polsce. (Z powodu pracy Jana Czekanowskiego pt. „Główne kierunki antropologii polskiej”). - Prz. Antrop. T. 4 z. 1-2 s. 54-60.

Rok 1930

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

64. Les Slaves Méridionaux. Étude de certaines caractéristiques anthropologiques. - Rev. Anthropol. T. 40 nr 10-12 s. 338-357; T. 41:1931 nr 1 s. 5-30; nr 6 s. 105-120.*

65. Profesor Adrjan de Mortillet. [Wspom. pośm.]. - Prz. Antrop. T. 5 [wyd. 1931] z. 1-4 s. 110-111.
66. Profesor Piotr Jerzy Mahoudeau. [Wspom. pośm.]. - Tamże, s. 109-110.
67. Sprawozdanie z XV Międzynarodowego Kongresu Antropologii i Archeologii Prehistorycznej (Cz. druga) oraz V Zjazdu Międzynarodowego Instytutu Antropologii, odbytych w Paryżu w dn. 20-27 września r. 1931. - Tamże, s. 120-123.
68. ..., KOSSOVITCH MIKOŁAJ: Badanie antropologiczne i serologiczne chorych na raka. Doniesienie tymczasowe. - Tamże, s. 1-8, tab., Rés. s. 127-128.

GORDZIAŁKOWSKI HENRYK

69. Wzrost, waga i obwód klatki piersiowej u Murzynów dorzecza Kwilu (Kongo Belgijskie) w stosunku do skali Pignet'a. - Tamże, s. 78-81, tab., wyk., Rés. s. 130.

MADZIARSKA-LANGER GIZELA

70. ..., MAĆKOWSKI JÓZEF: O zębach z grobów ciałopalnych cmentarzyska lużyckiego w Laskach. - Tamże, s. 11-15, il., tab., Rés. s. 128-129.
71. Asymetria w budowie i czynnościach nóg czowieka. W: Księga pamiątkowa XIII Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich w 1929 r. Wilno, s. 215.
72. O stosunku niektórych pomiarów antropologicznych i typów rasowych morfologicznych do sprawności umysłowej. - Prz. Antrop. T. 5 z. 1-4 s. 82-95, il., tab., Rés. s. 131-133.
73. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Macedończycy. W: Księga pamiątkowa XIII Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich w 1929 r. Wilno, s. 215-216.

Rok 1931

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

74. Pigmentation et caractères descriptifs du visage chez les enfants de Mögeltöndern (Danemark). - Rev. Anthropol. T. 41 nr 7-9 s. 237-243.*
75. Słowianie południowi. Studium antropologiczne ze szczególnym uwzględnieniem typów morfologicznych. Pozn. 8° PTPN 179 s., mapy 4, tabl., 2, bibliogr., Rés.

76. ..., KARPİŃSKA A.: Ornementation des potieres funéraires du cimetière de Laski. W: Institut International d'Anthropologie. IV Session, Portugal 1930. Paris, s. 434-441.*

77. ..., KOSSOVITCH MIKOŁAJ: Recherches anthropologiques et sérologiques sur les cancéreux. - Tamże, s. 545-551.*

WRZOSEK ADAM

78. Śp. Julian Ćwirko-Godycki. - Now. Lek. R. 43 z. 1 s. 20-21.

79. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Hochets trouvés dans les tombes du cimetière de Laski (Pologne). W: Institut International d'Anthropologie. IV Session, Portugal 1930. Paris, s. 431-433, il.*

80. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Macedończycy. Materiały antropologiczne. Pozn. Księgarnia Jana Jachowskiego 8° 30 s., nlb. 2, tabl. 2, Rés. Wydawnictwa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Nr 1.*

81. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Objets en os trouvés dans les lusaciennes de Laski (Pologne). (Communication préliminaire). W: Institut International d'Anthropologie. IV Session, Portugal 1930. Paris, s. 428-431, il.*

Rok 1932

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

82. Profesor Jerzy Henryk Hervé. [Wspom. pośm.]. - Prz. Antrop. T. 6 z. 1-4 s. 104-106.

83. Religja w początkach prehistorji. - Roczn. Misjol. T. 5. Odb. Pozn. ss. 16.*

84. Rzadki przypadek anomalji zębowej. - Kron. Dent. nr 5. Odb. Warsz. 4 s.*

WRZOSEK ADAM

85. Jindřich Matiegka. (Szkic jubileuszowy z powodu czterdziestolecia pracy naukowej). - Prz. Antrop. T. 6 z. 1-4 s. 98-101.

86. Materiały do życiorysu Izydora Kopernickiego. - Arch. Hist. Filoz. Med. T. 12 z. 1-2 s. 208-313.

87. Ostrów Lednicki i znaczenie jego dla antropologii. (Rzecz przedstawiona 29 marca 1933 r. na pos. Komisji Antropologii i Prehistorji Polskiej Akademji Umiejętności). - Prz. Antrop. T. 6 z. 1-4 s. 65-76, il., Rés. 121.

88. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Cimetière de la culture lusace à Laski (Pologne). - Rev. Anthropol. T. 42 nr 10-12 s. 306-317, il.* Odb. ss. 12.

PRACA EDYTORSKA

89. Dwa listy do Izydora Kopernickiego (Ludwika Teichmanna i Jana Mikulicza). Wydał i przedmową zaopatrzył... - Arch. Hist. Filoz. Med. T. 12 z. 1-2 s. 224-229.

Rok 1933

CZAPLEWSKI ALOJZY

90. Typy morfologiczne chłopców poznańskich od 11-go do 14-go roku włącznie. - Prz. Antrop. T. 7 z. 1-2 s. 15-51 il., tab., bibliogr., Rés. s. 158-159.

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

91. Metoda profilowania za pomocą kamery optycznej. - Tamże, s. 52-55, Rés. s. 160-161.

92. Un cas rare d'anomalie dentaire. W: Institut International d'Anthropologie. V Session, Paris 1931. Paris s. 122-125.*

93. Wiadomość o materiale, zebranym w szkołach powszechnych Poznańskiego Okręgu Szkolnego... plan badań antropologicznych dzieci szkolnych w Polsce. W: Pamiętnik XIV Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich w 1933 r. Pozn. s. 632-633.

94. Zarys antropometrii. Podręcznik dla studentów i lekarzy. Lwów, Wydaw. Książek Szkolnych, 185, XI s.*

KAŹMIERSKI TADEUSZ

95. Typy morfologiczne młodzieży poznańskiej od 15-ego do 18-ego roku włącznie. - Prz. Antrop. T. 7 z. 3-4 s. 69-85 il., tab., Rés. s. 159-160.

STOŁYHWOWA EUGENIA

96. ..., SZPIDBAUM HENRYK: Znaczenie czynnika konstytucjonalnego i rasowego u chorych na raka. (Referat, wygłoszony 14 września 1933 r. na I Zjeździe Antropologów Polskich w Poznaniu). - Tamże, s. 105-108, Rés. s. 163.

WRZOSEK ADAM

97. Antropologia w Uniwersytecie Poznańskim. - Tamże, s. 154-156.
98. Cmentarzysko w Ostrowie Lednickim i znaczenie jego dla antropologii w świetle wykopalisk w r. 1932. - Spraw. PAU T. 38 nr 3 s. 35-36.*
Toż - Bull. Int. Acad. Pol. Sc. Cl. Med. s. 139-141.*
99. Des rapports de l'intelligence avec certaines mesures anthropologiques et avec d'Anthropologie. W: Institut International d'Anthropologie. V Session, Paris 1931. Paris s. 178-181.*
100. Ewolucja naczyń do karmienia niemowląt od czasów przedhistorycznych do obecnych. W: Pamiętnik XIV Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich w 1933 r. Pozn. s. 615-616.
101. O długo- i pośredniogłowych wczesnohistorycznych czaszkach polskich. - Spraw. PAU T. 38 nr 3 s. 39.
Toż - Bull. Int. Acad. Pol. Sc. Cl. Med. s. 138-139.*
102. Pierwszy Zjazd Polskich Antropologów w Poznaniu w r. 1933. - Prz. Antrop. T. 7 z. 3-4 s. 141-152.
103. W sprawie autentyczności czaszki Jana Kochanowskiego w Muzeum X.X. Czartoryskich w Krakowie. - Tamże, s. 111-127, il., tab.
104. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Grzechotki w grobach łużyckich z cmentarzyska w Laskach pow. kępińskiego. - Spraw. PAU T. 38 nr 3 s. 28-30.*
105. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Szkielet ciężarnej niewiasty z X wieku wykopany na Ostrowie Lednickim. - Prz. Antrop. T. 7 z. 1-2 s. 56-60, il., Rés. s. 160.
106. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Wiadomość o pracach wykopaliskowych na Ostrowie Lednickim w 1933 r. - Tamże, s. 61-62, Rés. s. 160.

Rok 1934

BOROWSKA CELINA

107. ..., GOLACHOWSKA BOGUSŁAWA: Pojemność średniowiecznych czaszek polskich. - Prz. Antrop. T. 8. z. 3-4 s. 144-150, il., Rés. s. 180.
Streszcz. - Spraw. PAU T. 39 nr 9 s. 24.*

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

108. Jerzy Ferdynand Papillaut. Wspomnienie pośmiertne. - Prz. Antrop. T. 8 z. 3-4 s. 93-99, il., portr., Rés. s. 177.

WRZOSEK ADAM

109. Antropologia sowiecka. - Prz. Antrop. T. 8 z. 1-2 s. 71-80.

110. Częstość występowania przedmiotów z brązu w grobach łuzycyckich. - Spraw. PAU T. 39 nr 9 s. 23.*

111. Ożywienie ruchu naukowego w Niemczech w dziedzinie antropologii i założenie nowego czasopisma antropologicznego. - Prz. Antrop. T. 8 z. 3-4 s. 173-176.

112. Sprawozdanie z prac wykopaliskowych na Ostrowie Lednickim w 1934 r. - Spraw. PAU T. 39 nr 9 s. 22-23.*

113. Wskaźnik szerokościowo-długościowy czaszek lednickich. - Prz. Antrop. T. 8 z. 1-2 s. 56-60, tab., Rés. s. 89.

114. ..., **ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ**: Prace wykopaliskowe na Ostrowie Lednickim w r. 1934. - Prz. Antrop. T. 8 z. 3-4 s. 170-173.

ROZPRAWA DOKTORSKA PROWADZONA PRZEZ**PROF. DR A. WRZOSKA****PESZCZYŃSKI JÓZEF**

115. Typy morfologiczne chłopców poznańskich w wieku 7-10 lat. - Prz. Antrop. T. 8 z. 3-4 s. 100-106, il., tab., Rés. s. 177-178.

Streszcz. - Spraw. PAU T. 39 nr 9 s. 22.*

Rok 1935

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

116. Metoda określania długości szwów czaszkowych. - Prz. Antrop. T. 9 z. 1-4 s. 43-46, il.

117. Piętnastolecie Zakładu Antropologii Wydziału Lekarskiego w Uniwersytecie Poznańskim (1921-1935). - Tamże, s. 1-33, il., Rés. s. 134-136.

118. Rozwój fizyczny dziecka w wieku szkolnym. Wykłady z zakresu higieny dla nauczycieli szkół powszechnych. Pozn. s. 79-100.

119. Sprawozdanie z VI Kongresu Międzynarodowego Instytutu Antropologii i Archeologii Prehistorycznej. - Prz. Antrop. T. 9 z. 1-4 s. 125-127.

HAŁKA STANISŁAW

120. Czaszki z XV-XVIII wieku, pochodzące z dawnego cmentarza około kościoła Św. Marcina w Poznaniu. - Tamże, s. 47-54, tab., Rés. s. 139.

Streszcz. - Spraw. PAU T. 41:1936 nr 1 s. 30-33.*

HOWORKA EDWARD

121. Wyniki pomiarów wskaźnika szczękowo-zębodołowego szczęki górnej i szerokościowo-długościowego żuchwy na średniowiecznych czaszkach z Ostrowa Lednickiego. - Prz. Antrop. T. 9 z. 1-4 s. 55-60, il., Rés. s. 139-140.

Streszcz. - Spraw. PAU T. 41:1936 nr 1 s. 33-34.*

NIKOLSKI JERZY

122. Szkielet ciężarnej niewiasty ze zniekształconą miednicą, pochodzący z cmentarzyska wczesnohistorycznego na Ostrowie Lednickim. - Prz. Antrop. T. 9 z. 1-4 s. 34-42, il., tab., Rés. s. 136-137.

Streszcz. - Spraw. PAU T. 41:1936 nr 1 s. 34-35.*

STOŁYHWOWA EUGENIA

123. Sprawozdanie z Konferencji Międzynarodowej Federacji Organizacji Eugenicznych w Zurychu, w lipcu 1934 r. - Prz. Antrop. T. 9 z. 1-4 s. 121-125.

WĘSŁAWOWA ELEONORA

124. Czaszka neolityczna z Wójcina. - Tamże, s. 80-84, il., tab., Rés. s. 142-143.

Streszcz. - Spraw. PAU T. 41:1936 nr 1 s. 29-30.*

WRZOSEK ADAM

125. Sprawozdanie z prac wykopaliskowych na Ostrowie Lednickim w r. 1935. - Prz. Antrop. T. 9 z. 1-4 s. 131-133.

Streszcz. - Spraw. PAU T. 41:1936 nr 1 s. 35-36.*

126. Wczesnohistoryczna czaszka polska ze zrośniętym kręgiem szczytowym. - Prz. Antrop. T. 9 z. 1-4 s. 74-79, il., Rés. s. 141-142.

127. ..., **ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ**: O szczątkach Ignacego Krasickiego w archikatedrze gnieźnieńskiej. - Tamże, s. 61-73, il., tab., Rés. s. 140-141.

Rok 1936

BRANDTÓWNA ZDANA

128. Przeciętny wiek ludności pogrzebanej na cmentarzysku wczesnohistorycznym na Ostrowie Lednickim (doniesienie tymczasowe). - Spraw. PAU T. 41 nr 1 s. 31-33.*

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

129. Stan organizacji Muzeum Archeologiczno-Antropologicznego im. rektora Heliodora Święcickiego. - Prz. Antrop. T. 10 z. 1-4 s. 119-121.

WRZOSEK ADAM

130. Cesare Lombroso 1836-1909. (Przemówienie wygłoszone z powodu setnej rocznicy urodzin Lombrosa na XII dorocznym zebraniu Polskiego Towarzystwa Antropologicznego 5 grudnia 1936). - Tamże, s. 121-124, portr., Rés. s. 129.

131. Etnograficzne zbiory kaszubskie w Dębках pod Żarnowcem w pow. morskim. - Spraw. PAU T. 41 nr 9 s. 295-298.*

132. Grób skrzynkowy z urnami twarzowymi w Tupadłach, w pow. morskim. - Tamże, s. 280-282*.

133. Korespondencja Izydora Kopernickiego jako ważny materiał do historii nauk antropologicznych w Polsce. - Tamże, s. 267-268.*

134. Przyczynek do antropologii Czeremisów. - Tamże, s. 289-290.*

135. Symboliczny grób skrzynkowy w Tupadłach w pow. morskim. - Tamże, s. 279-280.*

136. Wskaźnik głowy czaszek średniowiecznych wykopanych w kurhanach Wileńszczyzny, a znajdujących się w Muzeum archeol. prehistor. Uniw. Stefana Batorego w Wilnie. - Spraw. PAU T. 41 nr 6 s. 184.*

ROZPRAWA DOKTORSKA PROWADZONA PRZEZ
 PROF. DR A. WRZOSKA

GORDZIAŁKOWSKI HENRYK

137. Przyczynek do antropologii dorzecza Kwilu (Kingo Belgijskie). - Prz. Antrop. F. 10 z. 1-4 s. 1-39, il., tab., bibliogr., Rés. s. 125-126. Odb. Pozn. 2 nlb., 39 s.

Rok 1937

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

138. 70-lecie urodzin prof. S[tefana] Watewa. - Prz. Antrop. T. 11 z. 2 s. 72.

139. Sprawozdanie z działalności Zakładu Antropologii Wydziału Lekarskiego w Uniwersytecie Poznańskim za r. ak. 1936/37. - Tamże, s. 111-113.

140. Wzrost, waga oraz wskaźnik Pignet'a u dzieci szkół powszechnych m. Bydgoszczy. - Prz. Antrop. T. 11 z. 1 s. 1-9, tab., Rés.

141. Zjazd międzynarodowy nauk antropologicznych i etnologicznych w Kopenhadze w dn. 1-6 sierpnia 1938. - Prz. Antrop. T. 11 z. 4 s. 259.

142. ..., WRZOSEK ADAM: Dzieci kaszubskie w wieku od 7-13 lat pod względem antropologicznym. - Prz. Antrop. T. 11 z. 3 s. 121-161, tab., Rés.

WRZOSEK ADAM

143. Czeremisi pod względem antropologicznym. - Prz. Antrop. T. 11 z. 1 s. 10-38, il., tab., Rés. Odb. Pozn. 8° 33 s., 1 nlb.

144. Grób jamowy z późnego okresu przedrzymskiego w Karlikowie w powiecie morskim, z 2 ilustracjami. - Spraw. PAU T. 42 nr 10 s. 299-300.*

145. Grób skrzynkowy w Starzyńskim Dworze w powiecie morskim. - Tamże, s. 300-301.*

146. Kaszubski przemysł ludowy. Pozn. 4 nlb., 21 s.*

147. Najpilniejsze potrzeby antropologii w Polsce w zakresie wydawniczym. - Spraw. PAU T. 42 nr 3 s. 77-80.*

148. Organizacja pracy naukowej i wydawnictw w zakresie antropologii w Polsce. - Prz. Antrop. T. 11 z. 1 s. 65-70.

149. Ozdoby gliniane, bursztynowe i kamienne znalezione w grobach kultury łużyckiej w Laskach w powiecie kępińskim. - Prz. Antrop. T. 11 z. 3 s. 162-170, il., Rés. Odb. Pozn. 8° 13 s., 1 nlb.
150. Rzut oka na obecny stan antropologii w Polsce. - Prz. Antrop. T. 11 z. 4 s. 250-258.
Streszcz. - Z. Rassenkd. Bd 6 s. 247-248.*
151. Szkielety z kurhanów w Nawrach w powiecie postawskim. - Roczn. Archeol. T. 1 s. 70-80, Rés. s. 81-82.*
Streszcz. - Spraw. PAU T. 42 s. 179.*
152. Tymczasowa wiadomość o grodzisku na Zamkowej Górze pod Żarnowcem w pow. morskim. - Spraw. PAU T. 42 nr 3 s. 80-81.*
153. Zagadnienie typów fizjonomicznych. - Spraw. PAU T. 42 nr 10 s. 303-304.*
154. Wiadomość o grobach skrzynkowych w Sulicicach w powiecie morskim. - Tamże, s. 301-302.*
155. Włodzimierz Bugiel (1872-1937). - Prz. Antrop. T. 11 z. 3 s. 184-186.
156. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Cmentarzysko kultury łużyckiej w Laskach w pow. kępińskim. Prz. Antrop. T. 11 z. 1 s. 39-50, il., tab., Rés. Odb. Pozn. 8° 16 s.
157. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Przedmioty z kości znalezione w grobach kultury łużyckiej na cmentarzysku w Laskach w powiecie kępińskim. - Prz. Antrop. T. 11 z. 2 s. 73-85, il., Rés.
158. ..., STOŁYHWOWA EUGENIA: Uwagi o znaczeniu antropologii i eugeniki w studiach medycznych. - Tamże, s. 118-120.

Rok 1938

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

159. Elliot Smith (15 VII 1871 - 1 I 1937). - Prz. Antrop. T. 12 z. 1 s. 159-160.
160. Instytut Kryminologiczny w Porto. - Tamże, s. 162.
161. Jerzy Thilenius (4 X 1868 - 28 XII 1937). - Tamże, s. 159.
162. René Verneau. [Wspom. pośm.]. - Prz. Antrop. T. 12 z. 3 s. 471-472.
163. Tymczasowe doniesienie o metodzie badania łuków i wałów nadoczodołowych. - Spraw. PAU T. 43 s. 335.*

164. ..., WRZOSEK ADAM: Grzechotki z grobów cmentarzyska łużyckiego w Laskach w powiecie kępińskim. Światowit T. 17 s. 171-251, il., tab., Rés. s. 252-254.*

165. Doniosłe dzieło w piśmiennictwie antropologicznym. (Z powodu i o książce A[lexisa] Carrel'a pt. „Człowiek istota nieznana”). - Prz. Antrop. T. 12 z. 1 s. 162-166.

166. Kaszubki pod względem antropologicznym. - Tamże, s. 87-105, il., tab., Rés.

167. O chwiejności definicji typu północno-europejskiego w polskim piśmiennictwie antropologicznym. - Tamże, s. 136-137.

168. Trepanowana czaszka przedhistoryczna z Balczewa w powiecie inowrocławskim. - Spraw. PAU T. 43 nr 8 s. 217-218.*

169. Wskaźnik główny, głowowy czy głowy? (Notatka z dziedziny polskiego mianownictwa antropologicznego). - Prz. Antrop. T. 12 z. 4 s. 692-694.

170. ..., ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ: Przedmioty z kamienia znalezione na cmentarzu łużyckim w Laskach w pow. kępińskim. - Tamże, s. 613-634, il., bibliogr., Rés.

171. ..., OSTROWSKA IRENA: Asymetria w długości kończyn dolnych. (Na podstawie pomiarów kości udowych i piszczelowych). - Prz. Antrop. T. 12 z. 2 s. 167-171., tab., Rés.

Streszcz. - Spraw. PAU T. 43 nr 3 s. 109.*

Rok 1939

ĆWIRKO-GODYCKI MICHAŁ

172. W pięćdziesięciolecie parku Jordana. - Hig. Szk. T. 1 s. 25-31.*

173. Zasługi Leona Dudrewicza dla Antropologii. - Spraw. PAU T. 44 nr 3 s. 110-112.*

WRZOSEK ADAM

174. Materiały antropologiczne dotyczące Tatarów, Gruzinów, Ormian, Rumunów, Włochów, Ukraińców, Rosjan i Czuwaszów. - Spraw. PAU T. 44 nr 1 s. 31-32.*

175. Pośmiertne zniekształcenia na kościach czaszki. - Spraw. PAU T. 44 nr 3 s. 106-107.*

176. Rola antropologii w studiach medycznych. - Prz. Antrop. T. 13 z. 1 s. 186-193.

Oprac. Aniela Piotrowicz